

CỘI NGUỒN

Krak Lun dẻo đá rất giỏi, chàng có thể dẻo đá thành hình người hay hình con vật. Chàng dẻo 100 thì giống như thật cả 100, dẻo 1000 thì giống như thật cả 1000. Những cái tượng do chàng dẻo nhìn gần thì thấy mắt đá, mũi đá sống động như mắt người, mũi người. Còn nhìn ở xa thì cứ tưởng đó là người thật, con vật thật. Krak Lun dẻo đá thành hình con bướm thì như con bướm thật đang dập dờn vẫy cánh trên bụng đá. Nếu chàng dẻo đá thành hình con rùa thì như con rùa thật đang ngổng cổ lên kể chuyện. Chàng Krak Lun dẻo rất nhiều tượng đá, nhiều đến nỗi không thể nào đếm hết được. Khi dẻo được rất nhiều loại rồi, Krak Lun bèn chạm vào các tượng đá để chúng thành con người thật, con vật thật. Chạm một lần thành Bruh với Yh. Chạm một lần thành Blu với Dong. Chạm một lần thành Krông với Yang. Nếu để nằm úp thì thành Leng, nằm nghiêng thành Yang, nằm ngang (ngửa) thì thành N'du. Krak Lun chạm vào con ếch đá thì thành con ếch thật đang ngồi trong bụi cỏ tranh. Chạm vào con cá đá thì thành con cá thật đang lội trong nước. Chạm vào con chim Nuồng đá thì thành con chim Nuồng thật đang đậu trên cành cây khô, chạm vào con ong ruồi đá thì thành con ong ruồi thật đang làm mật trên cây Cate. Chạm vào cái răng, cái tóc thì ra con nhím, còn chồn. Chạm vào cái đầu cái tai thì ra con rắn con trăn. Chạm vào cái váy cái khố thì ra con muỗi nhỏ (bù mắt) muỗi to. Chạm vào Tuai' thì ra con người. Chú N'djut ra từ bên đùi, chú N'du thì ra từ bên hang, chú Siăng tamg nở từ bên trong hông. Còn chú N'tưng bùng nở từ ngón tay, do vậy mà chú khéo tay không ai bằng.

Chú N'tưng bùng cũng tạo ra được nhiều thứ lắm. Chú biết cắt trái bầu khô để khoét thành cái bầu đựng nước, biết đan tre thành cái gùi Rang để đựng hạt. Và cũng như Krak Lun, chú đã làm ra con giun đất, con gà bơi rẫy, con vịt lội nước, con dê ăn cỏ. Từ khi có chú N'tưng bùng thì cây Anga không còn áp con Klang, cây Blang Anga không còn áp con Brah nữa. Một bữa kia không hiểu vì Krak Lun và N'tưng bùng cãi nhau trên núi M'bũk, núi Muk, cãi nhau trên đồi Rhê. Họ cãi nhau to lắm, to đến nỗi ở tận rừng N'hum con nai phải rơi gạc, ở tận núi Năm-gắc con cáo phải rời đuôi. Về sau mới biết họ cãi nhau vì cả hai đều tìm cách xin thần nước cho người Nong6 được mức nước ở bên hồ Kreng, được trồng cây N'dah bên hồ Buh, được đắp mền không phai màu.

Người Nong có từ lâu rồi, có từ khi mẹ N'lul-Jơ và cha M'pil sinh ra các con là Rmit, Mjơ, Drom và Kông.Trông và Brai, Mẹ Lut-prut và cha Lut n' đơh sinh ra các con Lut và Bat, Rôi và N'troi : con trai cẩu họ thì hung dững như chim Rling hai đuôi, còn gái thì hiền dịu như dòng suối N'hô bắt nguồn từ đồi Rhê.

N'rah giữ rừng Yang, N'rang giữ rừng dăm. Tuit và Săm giữ rừng Bu-bot, N'Chôt và Môt giữ rừng Kai, N'thai và Mai giữ rừng Bu-hê, còn núi Tur-sê thì mẹ Tur-glong giao cho Blong-hong canh giữ.

Mẹ N'chê-hong và cha Chê-n'krah sinh con là Sê và Sôt, Lôt và Brông, Krông và Hê . Mẹ N'chiang-hê và cha N'chiăng-hoi sinh con là N'krẽ và Blắc và Blo. Mẹ Mblo và cha Nah-ndô sinh con là M'plan và Gan. Gan lấy N'ngô sinh con là N'teo và Rêu. M'plan lấy Yor sinh con là N'krã và Mã.

Người nông biết làm rượu là do chú Nat-Ning dạy, biết đánh chiêng là do chú Bong dạy, biết leo trèo là do chú M'ông dạy. Còn chú Brêm- Brăm làm cho người ta biết cười, biết ghen tuông tức giận. Người Nông biết dùng chó đi săn là do chú Iong chú Rkai dạy, biết làm nhà kho là do chú N'du-king-bung dạy, biết thổi kèn là do chú N'krông-N'kring, chú N'ting-kon-jong, chú N'tang-kon-tấp dạy.

Từ trên trời ông Giàng cho rót xuống trái núi Jri(cây đa), từ núi Jri sinh ra con Klang Kok, con Klang Kok thường kiếm ăn, sinh sống ở hồ Tar-lũng-đũng khô cạn sinh ra con ve suốt ngày khóc tí tí thì con Klang Kok phải bay qua rừng qua biển để sinh sống kiếm ăn. Thế là từ đó chết em chết anh phải chôn theo cho nó con vịt, con dê.

Từ trong rừng, Thần Rừng cho ra suốt Đak- bĩn, suốt Hang-krông. Từ trên trời, ông Giàng cho xuống sông Krông-Na, Krông-Nô. Cánh đồng núi Đơ của buôn A thì nhỏ, giếng nước của buôn U thì đục. Trên cánh đồng Brak giàu nhất là Prăk và Rbắt. Ché của họ nhiều không đếm hết, lúa của họ đầy nhà đầy kho. Lửa nhà họ cháy suốt đêm suốt sáng.

Mẹ N'kỡ-puk sinh con là N'kỡ và Pỡ. Mẹ Bruì sinh con là Bruì và Gai, là N'tai và Nẫu. Mẹ Sỉ-gai sinh con là Sỉ và Akê là N'chôr. Mẹ Lông-sể và cha Long'koi sinh con là Să và Ră, là N'bĩa và N'joc,...

Chuyện này là chuyện xa xưa xa xưa rồi, chỉ có mẹ cha thì còn nhớ nhiều thôi. Nhưng mẹ cha cũng không thuộc hết, nhớ hết và cũng thể kể hết được, bởi vì dòng giống người Nông cứ sinh sôi mãi, sinh sôi mãi như kể ở trên thôi.

(Người kể: Y-Kroi-Kpor, buôn Broih- Dak-Dro, xã Đak-Gân, huyện Đak Mil, tỉnh Đak Lak)